

Belgen zeer vrijgevig in coronajaar 2020, hoger fiscaal voordeel werkte

Volgens Erik Todts, voorzitter van de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerking heeft de verhoging van het fiscaal voordeel voor giften wel degelijk een positieve invloed gehad op de vrijgevigheid van de Belg om goede doelen te steunen. De cijfers geven de tegenstanders van deze maatregel ongelijk. Todts betreurt daarom dat de maatregel niet werd verlengd in 2021.

Half maart 2020 ging het land op slot. De maatregelen om de pandemie onder controle te krijgen, schiepen een veralgemeende toestand van overmacht die de gehele samenleving verplichtte op lage toeren te draaien. De zogenaamde 'goede doelen', die talloze verenigingen en stichtingen werkzaam voor het 'maatschappelijk belang' in ons land, ondergingen de crisis zoals de rest van de maatschappij: in grote onzekerheid over de toekomst.

Het grootste deel van de sector moest activiteiten en verbintenissen uitstellen of schrappen en personeel volledig of deeltijds technisch werkloos verklaren. 2020 werd het jaar van de annulering van spaghetti-avonden, gesponsorde marsen, verkoop van tombolotjes of azalea's.

Een aantal van deze organisaties was direct betrokken bij de zorg voor de slachtoffers van zowel de ziekte als van de lockdown en kregen meestal steun van vrijwilligers en door spontane bijdragen in geld en in natura.

De vrijgevig Belg heeft een ruime keuze om bonafide organisaties te steunen. De volledige lijst vind je hier: <https://vef-aerf.be/members>.

Ook de werving van nieuwe schenkers op straat en aan huis werd half maart 2020 volledig stopgezet. In België gebruiken een 25-tal organisaties deze kost-efficiënte en duurzame vorm van fondsenwerving. Voor hen is dit de voornaamste bron van giften. Tijdens een 'normaal' werkjaar telkens 150.000 nieuwe schenkers ingeschreven.

Vrijwel alle verenigingen kregen te kampen met inkomstenverliezen, terwijl de vaste kosten nauwelijks daalden. Sommige vreesden toen dat, als de crisis lang zou aanslepen, dit tot neerlegging van de boeken zou kunnen leiden. Intussen dreigden hulpbehoevenden – hier zowel als in het Zuiden – dubbel slachtoffer te worden van Covid-19.

Als sectororganisatie rond vrijgevigheid voor het maatschappelijk belang, heeft de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerking (VEF) vzw vanaf eind april 2020 gepleit voor overheidsmaatregelen om de negatieve impact van de coronacrisis op de acties voor het maatschappelijk belang te milderen.

Het voornaamste voorstel was om de belastingvermindering voor giften aan erkende instellingen, in 2020 en 2021, uitzonderlijk op te trekken van 45 naar 60%, om zo de vrijgevigheid van de bevolking een 'boost' te geven.

Op 12 juni 2020 besliste de federale regering De Croo om belastingvermindering voor giften aan erkende instellingen op te trekken – enkel in 2020 – van 45 naar 60% en het plafond voor belastingvermindering te verhogen van 10 naar 20% van het netto belastbaar inkomen.

Deze maatregelen, in het kader van het Federaal Plan voor Sociale en Economische Bescherming, was "vooral gericht op de vrijwilligerssector en moet toelaten ngo's en non-profitorganisaties te helpen, waarvan de activiteiten van algemeen belang zwaar zijn getroffen door de crisis".

Toch geen hernieuwing in 2021

Eind november 2020 had de VEF, samen met andere koepels en federaties, reeds bij de minister van Financiën een hernieuwing van de 60%-maatregel gepleit: "In de onmiddellijke toekomst vrezen wij dat de negatieve effecten van de Covid-19-crisis op de vrijgevigheid van de bevolking, niet beperkt zullen blijven tot het jaar 2020. Daarom vragen we nu reeds om verlenging in 2021 van de steunmaatregelen

waartoe in juni beslist werd.”

Op 21 mei 2021 noteerde professor Etienne de Callataÿ in La Libre Belgique: “Aangezien de nefaste effecten van Covid-19 niet ophielden in 2021 en vermits, voor zover ze al reserves hadden, deze inmiddels zijn weggesmolten, zouden de erkende vzw's en stichtingen deze verhoogde belastingvermindering moeten hernieuwd zien in 2021.”

In het voorjaar van 2021 vernamen wij dat de gevraagde hernieuwde stimulans zou opgenomen worden in de relancemaatregelen in het kader van de coronacrisis. Maar ondanks een aantal hoopgevende initiële signalen, bleek de hernieuwing van de verhoogde belastingvermindering van 60% voor giften in 2021, niet vanzelfsprekend. Niemand binnen de regering zei “tegen de maatregel gekant te zijn”, maar toch werd ze nergens hernomen, noch door Financiën noch door Economische Relance ...

Wat telt? Maatschappelijk impact of rentabiliteit?

Volgens de jaarlijkse [Barometer van de Koning Boudewijnstichting](#) (november 2020), werd een derde van de verenigingen en stichtingen in ons land geconfronteerd met een daling van meer dan 30% van het aantal giften.

Latere peilingen gaven eveneens aan dat het totaalbedrag van de giften in 2020 gedaald zou zijn. Er waren wel aanwijzingen dat de verhoging naar 60% de schenkers had aangemoedigd om het bedrag van hun gift te verhogen, vooral tijdens de laatste weken van het jaar, waardoor een sterkere daling van het totaal van giften in 2020 op de valreep werd vermeden.

Het zou evenwel duren tot het najaar van 2021, alvorens objectievere gegevens naar boven kwamen. Op 16 oktober 2021 titelde de krant L'Echo dat “de verhoogde belastingaftrek voor giften in 2020, haar doel heeft gemist”, vermits de meeropbrengst voor de goede doelen (€ 80 miljoen) lager lag dan het verlies aan belastinginkomsten (€ 90 miljoen) voor de overheid.

De krant baseerde haar stelling op gegevens van de Federale Overheidsdienst Financiën, waaruit bleek dat er in 2020 niet minder dan 2,5 miljoen aftrekbare giften werden gedaan (17% meer dan in 2019), voor een totaalbedrag van € 371 miljoen (28% meer dan in 2019).

De impact van de maatregel, met een meeropbrengst van € 80 miljoen aan aftrekbare giften, oversteeg evenwel onze stoutste verwachtingen.

Eind 2021: eindelijk betrouwbare gegevens

Bijna een jaar later zijn we eindelijk in staat om de impact van corona en van de 60%-belastingvermindering beter te kennen en duiden, op basis van meer precieze en betrouwbare data uit de rekeningen van 2020.

Deze gegevens zijn afkomstig van of gecontroleerd met meerdere bronnen: de jaarlijkse neerlegging van financiële informatie door de leden van de VEF, de opvolging van de rekeningen van meer dan 250 verenigingen door fundraisers.be (in het kader van diens jaarlijkse Barometer van de Vrijgevigheid), de Balanscentrale van de Nationale Bank van België en publicatie op de eigen website van verenigingen ...

De tabel hierna geeft de evolutie weer voor 2019 en 2020 van giften en legaten¹ (telkens bruto-opbrengst) en van andere vormen van fondsenwerving (indirecte: verkoop, evenementen, ... nettoresultaat). Deze cijfers hebben betrekking op 102 (van de 125) ledenorganisaties van de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving, van zeer grote tot zeer kleine uit de 3 Belgische gewesten.

De tweede tabel heeft betrekking op een bredere groep van 242 organisaties, waaronder vrijwel alle uit de eerste tabel, maar eveneens een aantal belangrijke actoren in de vrijgevigheid en de filantropie in ons land.

102 organisaties (VEF)	giften bruto	legaten bruto	indirecte netto	Totaal
2019	201.168.390 €	78.848.250 €	17.612.486 €	297.629.126 €
2020	212.411.733 €	80.802.371 €	16.043.495 €	309.257.599 €
2019-2020	106%	102%	91%	104%

242 organisaties (fundraisers.be)	giften bruto	legaten bruto	indirecte netto	Totaal
2019	371.335.763 €	175.981.998 €	45.778.466 €	593.096.227 €
2020	499.942.904 €	191.791.804 €	31.593.458 €	723.328.166 €
2019-2020	135%	109%	69%	122%

Tabel: vef-aerf.be

Deze resultaten geven een betrouwbare aanwijzing: het totaalbedrag aan giften vertegenwoordigt respectievelijk 57% (eerste groep) en 135% (tweede groep) van het totaalbedrag aan fiscaal aftrekbare giften in 2020 (hypothese: gemiddeld 65 à 70% van het totaal aan giften zijn fiscaal aftrekbaar).

- Wat betreft giften, merken wij een gemiddelde stijging van 6% in de eerste en van 135% in de tweede groep.
- De legaten zijn niet conjunctureel gebonden en vervolgen een lichte stabiele stijging.
- De indirecte fondsenwerving kent een lichte tot ernstige daling (naargelang de groep), maar volkomen logisch vanwege de lockdown.

De goede cijfers voor de giften in 2020 kunnen we zowel verklaren vanwege de verhoogde belastingaftrek van 60% als door een uitzonderlijke vrijgevigheid voor coronagebonden oproepen tot fondsenwerving.

Een stijging met 6% van de giften verklaart niet het totaal van € 371 miljoen aan fiscaal aftrekbare giften in 2020, (een stijging van € 80 miljoen), zoals meegedeeld door de fiscus aan L'Echo.

Wij vermoedden al dat een beperkt aantal instellingen/verenigingen (die niet in de VEF-tabel zijn opgenomen) een groot bedrag aan giften had ontvangen, voor een groot deel coronagebonden.

Deze hypothese wordt bevestigd door de cijfers van de tweede groep, waarin onder meer de Koning Boudewijnstichting (KBS) werd opgenomen. De Stichting beheert giften voor talloze fondsen, projectrekeningen en specifieke campagnes van derden en is als dusdanig een interessante bijkomende barometer voor vrijgevigheid en filantropie in ons land.

In 2020 ontving de KBS een totaalbedrag aan giften van €171.274.000, waarvan één derde gerelateerd waren aan Covid-19. Dit bedrag lag €112.274.000 hoger dan het totaal aan giften in 2019. Coronagebonden giften vertegenwoordigden meer dan de helft van deze meerinkomsten.

Twee dynamieken

We kunnen hieruit besluiten dat de sterke stijging van de giften in 2020 voor een deel conjunctureel (coronagebonden) is geweest, met een zwaartepunt voor de zomer en dat de belastingvermindering van 60% daarop geen doorslaggevend stimulerend effect heeft gehad. De betrokken schenkers hebben wel genoten van de fiscale maatregel.

Foto: @ETodts

De verhoogde belastingvermindering heeft tegelijk wèl de rol gespeeld die ervan verwacht werd, met een zwaartepunt in het najaar: beletten dat vanwege de Covid-19-crisis en de lockdown, de vrijgevigheid voor het maatschappelijk belang zou dalen en dat de organisaties er nog meer zouden onder leiden.

Erik Todts is voorzitter van de vzw [Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerking](#) (VEF), die samenwerkt met [Fundraisers.be](#). Je vindt hier de volledige [ledenlijst organisaties](#) van de VEF.

Note:

1 Een legaat is een testament dat een som geld of goederen overlaat aan organisaties of personen met de verplichting een in het legaat bepaald doel na te streven. Dat kan gaan van heel eenvoudig, bijvoorbeeld het afstaan van de wagen aan één specifiek persoon voor eigen gebruik tot het toekennen van grote sommen of eigendommen aan instellingen voor liefdadige, sociale, culturele doelstellingen, bijvoorbeeld voor kankeronderzoek, voor bosbeheer. De ontvanger van het legaat is verplicht het verworven goed uitsluitend te besteden aan de vastgelegde doelstellingen.

bewaak oprecht nieuws — stort nu